

الهدى

س ١ ١٣٣٠

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

ديني، علمي، ادبي، سياسي هفته لقا مجموعة اسلاميه در

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم

صاحب و مدير مسئول : ع . اشرف اديب

جلد ٢ - ٩

٢٥ تشرين اول ١٣٢٨

پنجشنبه

٢٨ ذى القعدة ١٣٣٠

عدد ٢٦ - ٢١٨

تاریخ

ایران تاریخچه انقلابی

— ۴ —

مظفرالدین شاه قاجار

اسرافات - استقراضات - امتیازات

ناصرالدین شاه قاجار متعاقب ایران عنقه خاندانیندن اولوق اوزره تبریزده بولونان ولیعهد سلطنت مظفرالدین شاه کمال سرعتله حرکت ایدرک پای تخته کلدی . و ۱۳۱۳ سنه هجریه سنده ذی الحججه آینک ۲۵ تخته جلوس ایلدی .

ناصرالدین شاه دورینی ، ایرانک اک مظالم کار بردور تاریخینی ، دیه تعریف ایتدک . مظفرالدین شاه دوری ، تسایم ایتلیدرکه ، او قدر ظلم و وحشته مظهر اولمادی . فقط بودور دخی ایران تاریخک اک سفیل کونلرینی تشکیل ایدر . فی الحقیقه مظفرالدین شاهک دور سلطنتی ایرانک اک سفیل بردور انحطاطیدر ، دیناسه حقمزلق اولمز .

بدناً علیل . اداره شخصیه دن محروم اولان بوزواللی شاه ، اولدجه مسرف ولابابلی ایدی . خزینه دولتده مصارفانک اوج مثلی بر واردات بیله اولسیدی ینه شاهک اسرافاتنه کله من ایدی . ناصرالدین شاه دن صوکره بویه مسرف براله کچن ایران خزینه سنک حالی دوشونولسون . ایران مالیه سی مظفرالدینک بر آلیق اسرافاتنه دوام ایسه من ایدی .

مظفرالدین شاهک اسرافات لاقیدانه سی مصورپک مبذول و مشهور اولان حکایه لردن بر قاجانی دیکلیه لم :

ذات شاهانه بعضاً دولتی مجوه رانک محفوظ بولوندینی دائره یه کیدر ، اوراده کرانها انجی حقه لرینی معاینه ایدرلر ایدی . چوق دفعه بویه بر مراقی ده مابینجیلر طرفندن تحریک ایدیلدیوردی . مابین جیه کرانی طرفندن قصداً چوروک ایپاره دیزلمش اولان انجی سبجه لرک ذات ملوکانه جه صاحبیلان دانه لری ایسه شاه ، ایکی پارمنی آراسنه آلهرق ، « بوسنک ، بوسنک ، بوسنک » دیه معیتده کیله آتیور ، صجرادیوردی .

صدراعظم طرفندن کندیسنه سنوی ۳۰ تومن تخصیص ایتک اوزره قلمه آلتان بر فرمان صورتنک امضاسنی بکله بن بر مأموره ، ذات شاهانه لرینک : ۳۰ تومن فضلدر ، آیده ۱۰ تومن آلا جقسک ، دیه بر « کیاست مالیه » ابراز ایتدک لری ده مشهوردر .

بوقییل لایابالیانه اسرافاتک مصاللری حدسز حسابسزدر . بردفعه ده خوشنه کیدن بر چوجوغه قصرها یونلرندن اک اعلا سنک اعطاسنی حاوی بر فرماتی زمانک صدراعظمی وقتنده یتیشه رک بیرتمشدی .

مرحوم مسرف اولدینی قدر حلیم ایدی ده . فرمانلرینک یرتیلماسنه ، اوامرینک اجرا ایدیله مسنه قیزماز ایدی ، هر ایسته نیلن شیئی

و یرمه یه مینا اولدینی کبی ، هر ایسته دیکنک ده مطلقاً صورت پذیر اولماسی قیدنده دکل ایدی .

مظفرالدین شاهک شواراده سنلکی واسرافدن بالاستفاده اطرافنده اولان طمعکار و خائن رجال دولت ، باد هوا ثروت صاحبی اولوق آرزوسیه شاهی دائمابذل واسرافه تشویق ایدر ، ونقود دولتی بر صورت حیدودانه ده یغما ایدرلردی .

* * *

مدهش بر صورتده اسراف اولونان خزینه دولت آرتق هوسات ملوکانه یه تحمل کتیره چک حالد ککل ایدی . حالبوکه پاره لازم ایدی . مابینجیلر پاره تحصیل ایچون یول آرادیلر . کندیلر نجه کلیتی بر پاره منبعی بولدیلر : استقراض . ایسته ایلک دفعه اولهرق ۱۹۰۰ سنه میلادیه سنده روسیه دولتندن ۲۲ میلیون روبله لاق بر استقراض بایلدی . سرای احتیاجاتندن بالاستفاده روس دیپلوماسینک تشویق اوزرینه اجرا اولونان بو استقراض :

۱ - روسلردن ماعدا دیکر دولتله بورجلی قالماق اوزره « ره زنی مسئله سندن » طولانی انکلیز قومپانیه سنه وارد اولان خساراتک تضمینی ایچون اشبو استقراضدن ۲ میلیون تومنک ایران حکومتجه تأدییه سی .

۲ - استقراض مذکورک ۷۵ سنه ظرفنده تأدییه ایدیله چکی ، اون سنه یه قدر تأدییه اولونمیدینی تقدیرده ، اشبو قرضک تأدییه سنندن اول باشقه بر دولتدن ایران حکومتک استقراض یاپامیه جنی ؛

۳ - فارس ایالتی ایله بصره کورفزی لیمانلردن باشقه بوتون ایران کومروکلرینک عائداتنک طوغریدن طوغری به روس بانقه سنه کیده چکی ومدت استهلاکی ۷۵ سنه اولان استقراضک تقاسیط سنویه سی چیقارلدقن صوکره فضلله عائداتک ایران خزینه سنه اعاده سی ؛

۴ - مذکور کومروکلرک عائدتی استقراض معهودک تقاسیط سنویه سی اوده میه چکی تقدیرده ایران کومروکلرینک روس قونترولی تحتنه آله جنی ، بونکله ده مقصد حاصل اولمزسه کومروکلرک روس طرفندن اداره ایدلمه سی ... کبی حیثیت شکن شرائط اوزرینه عقد ایدیلشدر .

بو استقراضی متعاقب ۱۹۰۲ نجی سنه میلادیه سنده عینی شرائطله ۱۰ میلیون روبله دیکر بر استقراض دخی عقد ایدیلدی .

بوده کافی کلیه رک بر قاج سنه صوکره متوالیاً ۱۹۰۴ سنه سنده ۱۹۰۰،۰۰۰، ۱۹۰۵ سنه سنده ۱۰۰،۰۰۰ که مجموعی ۲۹۰،۰۰۰ انکلیز لیراسی % ۶ له انکلیز هندستان حکومتدن استقراض ایدیلدی . حزرذ کزینه دو کیلن شمالی ایران انهارینک صیدماهیسی انحصارینی ایدینش اولان روس قومپانیا سنک ، حق امتیاز اولهرق ، ایران خزینه سنه تأدییه ایتدکه اولدینی عائدات سنویه سی ، او کافی کلزسه ایران پوسته و تلغراف اداره سنک عائداتی ، اوده کافی کلزسه فارس یالتی ایله ایران جنوبی لیمانلری کومروکلری دخی بو استقراضله قارشیلق طوتولدی . حالبوکه روس بالقجی قومپانیه سنندن آلتان پاره قارشیلق تشکیل ایتک ایچون

انکلیز لره قارشی احراز مرفیقیت ایتدیرمک قصدیلله ایران امتعه تجاریه سنک بیله ضررینه اوله رق ایران کومروک رئیس باجیقالی موسیو نوزک ترتیب ایلدیکی «روس - ایران کومروک تعرفه سی» کبی برچوق ایران منافعه مضر اولان معاهداتی امضالایان مظفرالدین شاه اولمشدر .

ینه مظفرالدین شاه زماننده درکه رهژی مسئله سندن سوکره روس پرستکی الزام ایدن وبورستشی ایله مشهور اولان صدر اعظم امین السلطانک مساعیدی سایه سنده روس نفوذی ایران سرانی استیلا ایلمش و شمالی ایزانده واقع منابع ثروت اغلیتله روسلرک یدانتفا نه ، حتی - بدرجه یه قدر - یدانحصارینه کچمشدر .

اساسی ناصرالدین شاه زماننده وضع ایدلمش و روس ضابطلری قومانداسنده تشکل ایتش اولان ایران قزاق لواسنه دخی مظفرالدین شاه دور سلطنتنده امتیازات مخصوصه ویرلمشدر . حال حاضرده مذکور قراقخانه نك ایران یا تختنده مسلح برروس منافعی مدافعی مؤسسه سی حالی آلدیفی ده امتیازات عهدیه مذ کورده دن ایلری کلمکدردر .

مظفرالدین دورینک دیکر خصوصاتی ده باشقه بر مقاله مزه براقلم .

رسول زاده

محمد امین

عظومات

اسلاملر و حرب

هندستان اکابر رجال سیاسی سندن امیر علی حضرتلری (تاعس) غزته سنده بالاده کی سرلوحه ایله یازدیفی بر مکتوبده بالقان قراری طرفندن نشر اولنان بیاننامه لرده تعصب دینی به مراجعت ایدلمسی مذکور غزته طرفندن تقبیح اولندیغندن طولانی بیان ممنونیت ایدیور و (تاعس) غزته سنک بو تقبیح محققنک ترکیا علمبنده کورک انکله ترده و کورک هندستانده صاحبیلان تخم فساده رغماً انکلیز افکار عمومی سی اوزرینه حین تأییددن خالی قالمیه - جغندن بحث ایتدکدن صکره دیبورکه :

« شایان تأسف احوال دن اوله رق بیوک بریتانیا اهالی نك بر ربی یعنی یوز میلیون متجاوز قسی دین اسلامه منسوب اولدقلری و بونلرک الک مقدس حسینی کندی خلیفه لری اولان ذات حضرت پادشاهینک نفوذ و تأثیرینک و شرف و حیثیتنک محافظه سنه معطوف بولندی و ترکیایه قارشی وقوع بولان هر نوع حقسزلقلرک و ترکیانک دوچار اولدیفی فلاکتلرک کندی لری ایچون ده بر فلاکت تشکیل ایتدیکی لایق وجهله انکله ترده تعقل و تیقن اولتمیور . معافیله انکله ترده یجه قادین وارککلر واردرکه محاربه حاضره یه نظر نفرته بافقدنه و بالقان حکومتلرینک کندی حرکات حق شناسانه لرینی مغدور و محق کوسترمک ایچون خرسیتیانلق حسیاتنه مراجعت ایتلرینی تلغین و تقبیح ایلکده درلر . بوله ایکن تأسف اولنورکه شو یکرمنجی عصر اهل صلیب سفینه انکله ترده اشتراکی آرزو و تویق ایدیور . »

امیر علی حضرتلری بعده روس محرره لرندن مادام نوویقوف طرفندن (تاعس) غزته سنده نشر اولنان بر مکتوبی موضوع بحث ایدوب موسی الیهانک بوندن اوتوز بش سنه اولده انکلیز لرک حسیاتی ترکیا علیه چورمکه پک چوق غیرت ایتش اولدیفی و بودفعه دخی تکرار عین وظیفه نك ایفاسنه قرار

بالغاً مبالغ کفایت ایده جک بر درجه ده ایدی . فقط انکلیز دورینلکی سایه سنده مذکور مقاله ده قید ایتدیریلن « کافی گلزه » قیدی تام معناسی و بوتون قوتیه اجرای تأثیر ایتکده در . مقاله یی امضا ایدن ایران « رجا و سیاسیونی » نك ، احتمال که ، مناسبز تالی ایتش اولدقلری « کافی گلزه » سندی ایران حکومتی منابع مذ کوره یی دیگر بر استقراره قارشیلق کوسترمکدن منع ایدیور . انکلیز لر ، منابع مذ کوره بزم استقراره قارشیلق قدر دیه ، پروتستو ایدیور لر .

رسماً عقد اولونان اشبو استقراردن باشقه مظفرالدین شاه زماننده دیکر صورتلره دخی استقرار عقد ایدلمشدر : حساب جاری اوله رق انکلیز باقیه سندن (بانک شهنشاهی) % ۹ له ۷۰۰,۰۰۰ انکلیز لیراسی . روس باقیه سندن (بانک استقراضی) - ساخته و باطل حسابلر داخل اولدیفی حالده - ۱۰ میلیون روبله . بونلردن ماعدا ایران تبعه سی تجارندن دخی حدو حساب نامعلوم برچوق شخصی استقرارلر ایدلمشدر . مملکتک استقلالنی تحدید ، حیثیتی تنقیص ، شرف و ناموسنی اخلال ایله تحصیل اولونان بویاره لر ، همانا کلنجه لره صرف ایدلمش ، کیتمشدر . شویله که : اوروپا سیاحتنده پدری ناصرالدین شاهی تقلید ایدن مظفرالدین شاه رسماً عقد ایتدیکی اوچ استقراردن کلن پارهلری اوچ اوروپا سفرنده اسراف ایلمش ، بترمش ایدی .

معاصرلری اولان محررین مدیحه سران بعضلری کورک ناصرالدین ، کورک مظفرالدین شاهلرک سیاحتلرینک اوروپا تمدنک ایرانه جایی ایچون واقع اولدیفنی ادعا ایتشلر سنده ، بیطرفانه یورودیان تحقیقات و تدقیقات تاریخیه شوتاجلی سیاحتلرک تحفه اوله رق ایرانه کتیردکلرینک چو چوق او یونجانی برطاقم لزومسز شیلردن خارج برشی اولدیفنی تسلیم ایتکدن باشقه بر حکم ویره مز .

* *

استقراضلرده تعقیب اولونان « سیاست مالیه » دیکر خصوصاتده ده جاری ایدی .

دولتی بو آخر و حیثیت شکن شرائطلره عقد اولونان استقراره معروض ایده جک قدر ضعف مالی یه دوچار ایلمن مظفرالدین ، پاره بولمق سیاستی نقطه نظرندن شرائط مضره یی حاوی برچوق امتیازات دخی اعطا ایلشدر . بو خصوصده حتی پدری ناصرالدین شاهی ده کچمشدر .

انجق ۷۵ سنه سوکره ایرانه تسلیم ایدلمک شرطیه انشا اولونان « انزلی - طهران » یولی ، کذا ۹۹ سنه مدتنه اعطا اولونان « جلفا - تبریز » شوسه سی امتیازینی روسلره ویرن ، ایرانده دمیر یول انشا ایدلمه مک ایچون ناصرالدین شاهک ویرمش اولدیفنی تعهدی براون سنه ده اتمدید قیلان ؛ دشمن محارمز بولونان قره طاغ مساحه سطحیه سی قدر بر اراضی یی شامل آذربایجان ولایتلردن قره طاغده موجود بالجه معادنک حق استفاده سنی ولایت داخلنده کی اورمانلر و انهارک استفاده ایدیله بیللمه سی شرطیه روسلره تودیع ایدن ؛ روسلری